

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

Kirkkohallitus pitää ehdotuksen tavoitteita tarkoituksenmukaisina ja ehdotettuja muutoksia oikeasuuntaisina. Kirkkohallitus on kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, että osittain ehdotetut muutokset ovat melko vähäisiä täsmennyksiä nykyiseen julkisuuslakiin verrattuna.

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Kirkkohallitus yhtyy eriäviin mielipiteisiin siltä osin kuin ne koskevat soveltamisalan laajentamista julkisen hallintotehtävän ulkopuolelle ja erityisesti julkisyhteisöjen määräysvallassa oleviin yhtiöihin ja säätiöihin, varsinkin, jos niiden tehtävät eivät ole sidoksissa julkishallinnon tehtävien hoitamiseen. Vaikutuksia ei ole pystytty riittävästi arvioimaan. Todennäköisenä voidaan pitää, että soveltamisalan laajentaminen toisi merkittävässä määrin hallinnollista taakkaa yhtiöiden ja säätiöiden toimintaan sekä myös rajanveto-ongelmia sen suhteen, missä laajuudessa julkisuuslakia olisi toimintaan sovellettava.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaatione näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

Mietinnössä ehdotetaan voimassa olevan lain 1 §:n 2 momentissa käsittelyjulkisuutta koskevasta viittaussäännöksestä luopumista. Kirkkohallitus pitää muutosta perusteltuna, koska kirkollisten toimielinten istuntojen julkisuudesta säädetään perustuslain 76 §:n nojalla kirkkolaisissa (kirkkolain 652/2023 10 luvun 16 §).

Ehdotuksen 2 §:ssä viittaus asiakirjojen salassapitoon ehdotetaan korvattavaksi viittauksella asiakirjassa olevan tiedon salassapitoon. Kirkkohallitus kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetussa laissa on muutoin katsottu tarkoituksenmukaiseksi käyttää myös käsitettä asiakirja, kuten esimerkiksi luvun 6 §:ssä, ja tietopyyntöihin vastaaminen edellyttää pääsääntöisesti nimenomaisesti viranomaisen hallussa olevan asiakirjan antamista.

Perustuslain 76 §:n mukaan kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaisissa. Siten kirkkolakiin otetulla säännöksellä on voimassa oleva julkisuuslaki omaksuttu kirkon ja seurakuntien hallinnossa sovellettavaksi siltä osin kuin kirkkolaisissa ei toisin säädetä (kirkkolain 10 luvun 4 §). Kirkkolain erityisasema on huomioitu ehdotetussa 5 §:n 4 momentissa. Kun kirkko ja sen seurakunnat ovat julkisyhteisöjä ja siten viranomaistoimijoita, kirkkohallituksen mielestä säännöksen parempi paikka olisi ehdotetun 4 §:n 2 momenttina kuin pykälässä, joka koskee muita kuin viranomaisia.

Luvun 5 §:stä on lausuttu muutoin edellä. Kirkkohallitus katsoo, että ehdotettu 6 § on selkeämpi kuin nykyinen vastaavaa säännös. Kirkkohallitus pitää hyvänä sitä, että varsinkin säännöstä viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laadittujen asiakirjojen luonteesta on jonkin verran selkeytetty. Kirkkohallitus yhtyy siihen työryhmän näkemykseen, että viranomaisen toiminnan turvaamiseksi on välttämätöntä, että virkamiesten välisen kommunikoinnin ja mielipiteen vapaus säilyy.

2 luku

3 luku

-

4 luku

Ehdotetussa 15 §:ssä säädettäisiin tiedon pyytämistä julkisia henkilötietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta. Säännöksen mukaan viranomaisen voisi pyytää selvitystä pyydettyjen henkilötietojen käyttötarkoituksesta ja muista sellaisista seikoista pyytäjän henkilötietojen suojaan koskevien säännösten mukaisen tietojen käsittelyoikeuden selvittämiseksi ainoastaan, jos kyse on henkilötiedoista, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä tai pyynnön perusteella syntyy perusteltu epäily siitä, että tietoja on tarkoitus käsitellä ilman henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaista laillista perustetta. Kirkkohallituksen mielestä kummankaan edellytyksen täyttymistä on vaikea arvioida pelkän tietopyynnön perusteella. Siten käytännössä säännöksen soveltaminen saattaa osoittautua hankalaksi ja pitkälti erilaisten tulkintakäytäntöjen varaan.

Ehdotetussa 18 §:ssä säädettäisiin niistä määräajoista, joissa tietopyyntöön tulisi vastata. Lisäksi ehdotetaan, että uusina määräaikoina säädettäisiin tiedon pyytäjälle annettava määräaika ilmoittaa halustaan saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi ja aika, jonka kuluessa viranomaisen tulee antaa muutoksenhakukelpoinen ratkaisu. Samalla voimassa olevan lain kuukauden määräaika ehdotetaan korvattavaksi 30 vuorokauden määräajalla, koska se olisi täsmällisemmin sovellettavissa. Kirkkohallitus pitää nykyistä määräaikalakiin pohjautuvaa kuukauden määräajan laskentatapaa selkeämpänä vaihtoehtona.

Lisäksi kirkkohallitus katsoo, että vaikka sinänsä on tarkoituksenmukaista säätää siitä, missä ajassa viranomaisen on annettava muutoksenhakukelpoinen ratkaisu, ehdotettu 30 vuorokauden määräaika on käytännössä liian lyhyt. Seurakuntahallinnossa ratkaiseva viranomaisen tulisi pääsääntöisesti olemaan luottamushenkilöistä koostuva seurakunnan kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto taikka seurakuntayhtymissä yhteinen kirkkoneuvosto. Tällaisen toimielimen kokoontumisrytmiin ehdotettu 30 vuorokauden määräaika soveltuu huonosti tai ei lainkaan.

5 luku

-

6 luku

Työryhmämietinnössä todetaan, että työryhmän asettamispäätöksen mukaan sen toimeksiannon ulkopuolelle on jäänyt salassapitosäännösten ja niihin liittyvien vahinkoedellytyslausekkeiden systemaattinen sisällön tarkastelu. Kun mietinnössä ehdotetaan uutta julkisuuslakia, kirkkohallitus katsoo, että julkisuuslakiin olennaisesti kuuluvat salassapitosäännökset olisi välttämätöntä ajantasaisesti samanaikaisesti. Esimerkiksi ehdotetun 28 §:n 8 kohta koskee onnettomuuksiin ja poikkeusoloihin yms. koskevan tiedon salassapitoa. Säännöstä voidaan pitää osittain vanhentuneena, koska se ei ota huomioon varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin (ks.

oikeusministeriön asettaman työryhmän muistio valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevan sääntelyn nykytilasta ja valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista).

Lakiteknisenä huomiona kirkkohallitus kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun 30 §:n viimeinen momentti on kopioitunut ehdotetun 31 §:n ensimmäiseksi momentiksi.

7 luku

Kirkkohallitus esittää harkittavaksi, että ehdotetun 38 §:n 5 momentissa säädettäisiin myös selkeästi, mistä ajankohdasta rekisterimerkinnän salassapitoaika lasketaan.

8 luku

Kirkkohallitus pitää hyvänä, että siirtymäsäännöksessä on otettu huomioon muissa laeissa mahdollisesti olevat viittaussäännökset julkisuuslakiin (ehdotettu 44 §:n 3 momentti).

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

Kirkkohallitus on kiinnittänyt huomiota siihen, että useita ehdotettuja säännöksiä on perusteltu nimenomaisesti valtionhallinnon näkökulmasta. Perusteluissa olisi hyvä ottaa ehdotettua laajemmin huomioon myös muut viranomaistoimijat, jolloin lain soveltaminen tulkintakysymyksissä helpottuisi.

Pihlaja Pirjo
Kirkkohallitus - Kirkkohallituksen virastokollegio